

၁။ အောက်ပါအခါတို့၌ မည်သည့် ဝေဒနာများ ဖြစ်ပေါ်ပါသနည်း တိကျစွာဖြေဆိုပါ။

(က) ထန်းလျက်ကို စားသောအခါ

(ခ) လက်ကို မီးလောင်သောအခါ

ဖြေ။ ။ (က) ဥပေက္ခာဝေဒနာ

(ခ) ဒုက္ခဝေဒနာ

၂။ “ဧကဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်၊ တိဟိတ်” ဆိုသော စကား၌ အသီးသီး ပါဝင်နိုင်သော ဟိတ်များကို ဖော်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ - ဧကဟိတ်စိတ်တွင် မောဟဟိတ်တစ်ပါး။

- ဒွိဟိတ်စိတ်တွင် လောဘဟိတ်၊ မောဟဟိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း အကုသိုလ်ဟိတ် ၂-ပါးစီ အသီးသီးပါဝင်နိုင်သည်။

- တဖန် ဒွိဟိတ်စိတ်တွင် အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်ဟူ၍ ကုသိုလ်ဟိတ် ၂-ပါးလည်းပါဝင်နိုင်သည်။

- တိဟိတ်စိတ်တွင်ကား အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ် ဟူသောကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးလည်းကောင်း၊

- တဖန် ကြိယာတိဟိတ်စိတ်တွင် အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ်ဟူသော အဗျာကတဟိတ် ၃-ပါးလည်းကောင်းပါဝင်နိုင်သည်။

၃။ အောက်ပါအဘိဓမ္မာ သိပ္ပံဝေဒနာများကို ဖော်ပြပါ။

(က) ခံစားချက် ဝေဒနာ သုံးမျိုး

(ခ) အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးမျိုး

(ဂ) အဗျာကတဟိတ် သုံးမျိုး

ဖြေ။ ။ (က) သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ဖြစ်သည်။

(ခ) လောဘဟိတ်၊ ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ်တို့ဖြစ်သည်။

(ဂ) အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ်၊ အမောဟဟိတ်တို့ဖြစ်သည်။

၄။ “သောမနဿသဟဂုတ်၊ လဘက်ကလေး သုံးလေးလုပ်၊ ကြက်သွန်ကြော် များများနှင့်၊ ဗိုက်ကား အောင် တုတ်ပြီးလျှင်” ဆိုသော စာချိုးအရ စိတ် ၁၂၁ ပါးတွင် သောမနဿသဟဂုတ် စိတ်ပေါင်း မည်မျှရှိ သည်ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ - လောဘမူသောမနဿစိတ် ၄-ပါး

- သောမနဿသန္တိရဏစိတ် ၁-ပါး
- ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁-ပါး
- သောမနဿကာမာဝစရသောဘဏစိတ် ၁၂-ပါး
- ရူပါဝစရသောမနဿစိတ် ၁၂-ပါး
- သောမနဿလောကုတ္တရာစိတ် ၃၂-ပါး ပေါင်း ၆၂-ပါးဖြစ်သည်။

၅။ လူ့ဘဝ၌ လူသားတစ်ဦးအတွက် ပဋိသန္ဓေကိစ္စတပ်၍ ဖြစ်နိုင်သော စိတ်တို့ကို ရနိုင်သမျှ ရေတွက် ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ။ - ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သန္တိရဏစိတ် ၁-ပါး
 - မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး ပေါင်း ၉-ပါးဖြစ်ပါသည်။

၆။ လူသားတစ်ဦးအတွက် တစ်နေ့တာအတွင်း ခံစားရနိုင်သမျှသော ဝေဒနာတို့ကို ကုန်စင်အောင် ရေတွက် ဖော်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ အာရမ္မနုဘဝနလက္ခဏာအားဖြင့် သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ (အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ)ဟူ၍လည်းကောင်း။
 ကုန္တိယဘေဒအားဖြင့် သုခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီးဖြစ်ကြပါသည်။

၇။ အသဲကွဲသီချင်းကို ကြားသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြားသိစိတ် (သောတဝိညာဏ်) ၏ အာရုံ ခံစားမှုဝေဒနာကို ဖြေဆိုပြီးလျှင်၊ ဋ္ဌာနငါးခုတွင် ပါဝင်၍ ကိစ္စငါးမျိုးထမ်းဆောင်နိုင်သော စိတ်သရုပ်ကို လည်း ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ အသဲကွဲသီချင်းကို ကြားသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြားသိစိတ် (သောတဝိညာဏ်)သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ယှဉ်၍ အာရုံကို ခံစားပါသည်။ ဋ္ဌာနငါးခုတွင် ပါဝင်၍ ကိစ္စငါးမျိုးထမ်းဆောင်နိုင်သော စိတ် ၂-ပါးမှာ-
 အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏစိတ်နှင့်
 အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိရဏစိတ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

၈။ သန့်စင်ပန်းအလှကို မြင်ရသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်) ၏ အာရုံခံစားမှု ဝေဒနာကို ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ကုသိုလ်ဒွိဟိတ်စိတ် သရုပ်ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ သန့်စင်ပန်းအလှကို မြင်ရသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဏ်)) ၏ အာရုံခံစားမှု ဝေဒနာမှာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်သည်။

ကုသိုလ်ဒွိဟိတ်စိတ် ၄-ပါးမှာ-

သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက မဟာကုသိုလ်စိတ်
သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိက မဟာကုသိုလ်စိတ်
ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက မဟာကုသိုလ်စိတ်

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက မဟာကုသိုလ်စိတ် တို့ဖြစ်သည်။

၉။ လူသားတို့၌ ချမ်းသာမှု (သုခ)၊ ဆင်းရဲမှု (ဒုက္ခ) ဝေဒနာတို့ကို ခံစားရသည့်အခါ ယင်းဝေဒနာတို့နှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်တို့ကို ခွဲခြား ရေးပြပါ။

ဖြေ။ ။ လူသားတို့၌ ချမ်းသာမှု (သုခ) ဝေဒနာတို့ကို ခံစားရသည့်အခါ ယင်းဝေဒနာနှင့် တကွ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်စိတ် ၁-ပါးနှင့်သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ၆၂-ပါးဟူသော ၆၃-ပါးသောစိတ်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဆင်းရဲမှု (ဒုက္ခ) ဝေဒနာတို့ကို ခံစားရသည့်အခါ၌လည်း ယင်းဝေဒနာနှင့်တကွ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်စိတ် ၁-ပါးနှင့်ဒေါသမူဒွေ ၂-ပါးဟူသော ၃-ပါးသော စိတ်တို့ယှဉ်တွဲဖြစ်ကြပါသည်။

၁၀။ “ကိစ္စများမြောက် ဤလူ့ဘောင်ဝယ်” ဟူသည်နှင့်အညီ လူသားတစ်ယောက် အတွက် မွေးသည်မှ သေသည်အထိ မလွဲမဖယ် ပြုဖွယ်ကိစ္စများကို ထုတ်ဆောင် ပြု၍၊ ယင်းကိစ္စတို့၏ ဖြစ်ရာဋ္ဌာနများကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကိစ္စ ၁၄-ပါးမှာ- ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၊ ဒဿနကိစ္စ၊ သဝနကိစ္စ၊ ယာယနကိစ္စ၊ သာယနကိစ္စ၊ ဖုသနကိစ္စ၊ သမ္ပုဏ္ဍိန်းကိစ္စ၊ သန္တီရဏကိစ္စ၊ ဝုဠောကိစ္စ၊ ဇောကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စ တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဋ္ဌာန ၁၀-ပါးမှာ- ပဋိသန္ဓေဋ္ဌာန၊ ဘဝင်ဋ္ဌာန၊ အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌာန၊ ပဉ္စဝိညာဏ်ဋ္ဌာန၊ သမ္ပုဏ္ဍိန်းဋ္ဌာန၊ သန္တီရဏဋ္ဌာန၊ ဝုဠောဋ္ဌာန၊ ဇောဋ္ဌာန၊ တဒါရုံဋ္ဌာန၊ စုတိဋ္ဌာန တို့ဖြစ်ကြသည်။